

Maria Michałowska, Bożena Pogan

Rola elektronicznej wymiany informacji w obsłudze celnej międzynarodowego obrotu towarowego

---

Ekonomiczne Problemy Usług nr 67, 709-715

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

MARIA MICHAŁOWSKA, BOŻENA POGAN

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

**ROLA ELEKTRONICZNEJ WYMIANY INFORMACJI
W OBSŁUDZE CELNEJ MIĘDZYNARODOWEGO OBROTU TOWAROWEGO**

Wprowadzenie

W czasach postępujących procesów globalizacyjnych zaszły znaczące zmiany w funkcjonowaniu ważnej dla międzynarodowego obrotu towarowego dziedziny, jaką jest obsługa celna. Zmiany te dotyczą zadań i priorytetów, które powinny być uwzględniane, jak również stosowanych instrumentów celnych.

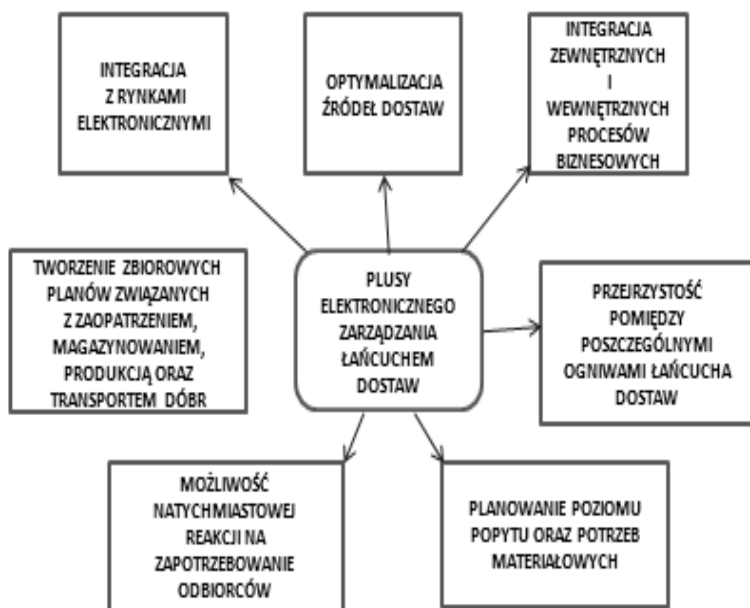
Zagadnienia związane z działalnością nowoczesnej administracji celnej mają bezpośredni związek z zapewnieniem prawidłowego funkcjonowania międzynarodowych łańcuchów dostaw. Składa się na nie sieć przedsiębiorstw, zaangażowanych w różne procesy i działania, których wynikiem jest wartość w postaci produktów i usług dostarczanych klientom. Wszystkie ogniwa łańcucha dostaw, zaczynając od początkowych dostawców surowców, poprzez przedsiębiorstwa produkcyjne i handlowe, obsługę magazynowo-transportową, a kończąc na ostatecznych użytkownikach, podlegają uwarunkowaniom celnym.

Celem opracowania jest ukazanie oddziaływania elektronicznej wymiany informacji w obsłudze celnej na usprawnienie międzynarodowego obrotu towarowego.

1. Znaczenie elektronicznej wymiany informacji dla sprawnego zarządzania międzynarodowym przepływem towarów

Publikowane wyniki badań statystycznych świadczą o wzrastającym znaczeniu technologii informacyjno-telekomunikacyjnych (ICT) dla ogółu polskich przed-

siębiorstw¹. Elektroniczna wymiana danych nabiera jednak szczególnego znaczenia w obsłudze międzynarodowego obrotu towarowego. Komunikacja *on-line* umożliwia kontakt pomiędzy dostawcami i odbiorcami, pełniąc funkcje koordynujące i regulujące dostawy towarów w całym łańcuchu tworzenia wartości (rysunek 1).

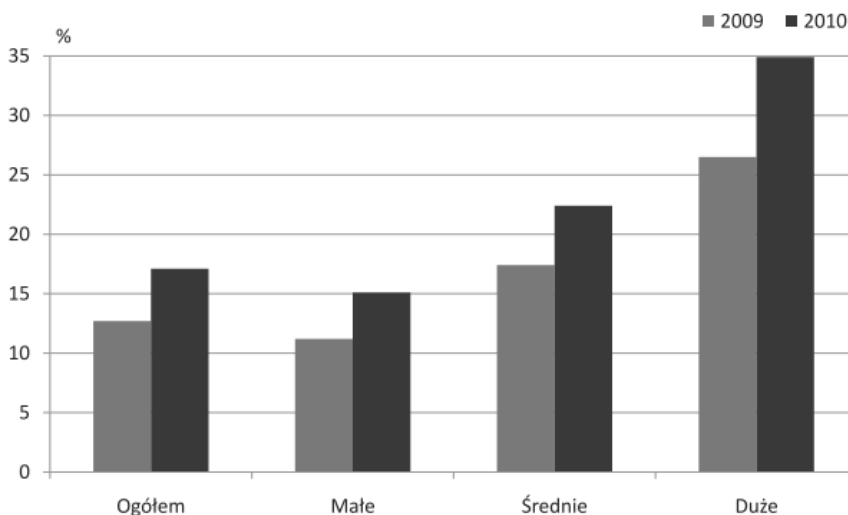

Rys. 1. Korzyści wynikające z elektronicznego zarządzania łańcuchem dostaw

Źródło: opracowanie własne.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w Polsce rośnie liczba podmiotów gospodarczych, które prowadzą elektroniczną wymianę danych w celu realizacji zintegrowanych przepływów towarów, informacji i środków finansowych w łańcuchach dostaw (rysunek 2). Do stałej praktyki należą takie czynności, jak przesyłanie zleceń spedycyjnych, dokumentacji transportowej oraz zawieranie transakcji dotyczących oferowania wolnych środków transportu lub ładunków.

¹ Społeczeństwo informacyjne w Polsce. Wyniki badań statystycznych 2006–2010, Informacje i opracowania statystyczne, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2010.

Rys. 2. Przedsiębiorstwa prowadzące elektroniczną wymianę informacji w zakresie zarządzania łańcuchem dostaw

Źródło: *Wskaźniki społeczeństwa informacyjnego*, GUS, Warszawa 2010.

Do portali transportowych, stanowiących dla spedytorów, przewoźników oraz operatorów logistycznych największy wirtualny rynek branży transport – spedycja – logistyka (TSL), należą TC Truck & Cargo® (TimoCom) oraz Europejska Giełda Transportowa TRANS. Dzienna liczba zgłoszeń w zakresie wolnych ładunków, jak również przestrzeni transportowych sięga blisko 300 tys. i jest oferowana przez około 85 tys. użytkowników z całej Europy².

Przedstawiona sytuacja spowodowała konieczność wprowadzenia istotnych zmian w międzynarodowych uregulowaniach dotyczących między innymi warunków dostaw. Międzynarodowa Izba Handlowa, ustanawiając warunki Incoterms® 2010, obowiązujące od stycznia 2011 roku, nadała komunikatom elektronicznym taką samą skuteczność jak dokumentacji papierowej – o ile strony tak uzgodniły lub praktyka taka jest przyjętym zwyczajem. Przytoczone sformułowanie ma umożliwić rozwój nowych procedur elektronicznych przez cały okres obowiązywania reguł³.

Stopień wykorzystania narzędzi informatycznych wśród usług oferowanych na rynku TSL jest różny. Są jednak takie dziedziny, które bez udziału technologii in-

² <http://www.timocom.pl> (06.02.2011).

³ *Incoterms® 2010* – Reguły MIH do stosowania w krajowych i międzynarodowych warunkach handlowych, ICC Polska – International Chamber of Commerce, Związek Banków Polskich, Warszawa 2010.

formacyjnych i komunikacyjnych nie mogą być realizowane, czego przykładem jest obsługa celna międzynarodowego obrotu towarowego.

2. Rola e-obslugi celnej w kreowaniu nowej gospodarki

Termin *obsługa celna* jest pojęciem szerokim. Dotyczy nie tylko przedsiębiorców świadczących profesjonalne usługi z zakresu pośrednictwa celnego oraz podmiotów indywidualnych, realizujących we własnym zakresie obowiązki związane z uiszczaniem cła, ale również administracji celnej. Zachodzące zmiany wpływają więc na wielorakie relacje pomiędzy służbą celną, agencjami celnymi oraz eksporterami i importerami.

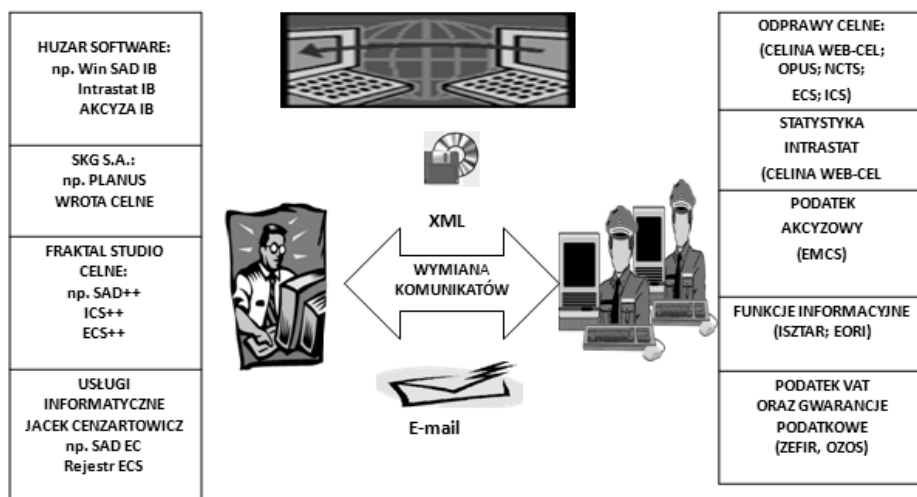
Główny bodziec, dzięki któremu podmioty realizujące obsługę celną zmuszone były do wdrażania informatyzacji, stanowiły wymogi stawiane przez administrację państwową, ale także obowiązek implementacji *Programu e-cło*. Przyjęto założenie, że e-urzędy będą dostępne dla przedsiębiorców 7 dni w tygodniu, przez 24 godziny na dobę. Takie innowacje powinny spowodować dużą elastyczność zarówno w wyborze miejsca, jak i czasu załatwiania koniecznych formalności celnych⁴. Dla usprawnienia międzynarodowego obrotu towarowego wprowadzone zmiany mają niebagatelne znaczenie. Świadczą o tym wyniki badań dotyczących stopnia zaawansowania e-usług publicznych w Polsce – według 5-stopniowej skali pomiaru, deklaracje celne osiągnęły poziom 4, obok podatku od osób fizycznych, pośrednictwa pracy oraz obowiązkowego ubezpieczenia społecznego⁵.

Należy podkreślić, iż informatyzacja Służby Celnej spowodowała konieczność dostosowania istniejących na rynku oprogramowań służących do obsługi zgłoszeń celnych i deklaracji Intrastat w taki sposób, aby tworzone przez podmioty gospodarcze pliki mogły być przetwarzane przez aplikacje urzędowe. Warto też zauważyć, że po 7 latach od wdrożenia pierwszego programu do obsługi zgłoszeń celnych Celina, współpraca przedsiębiorców z organami celnymi odbywa się przy udziale 10 aplikacji uwzględniających prawie wszystkie aspekty dotyczące międzynarodowego obrotu towarowego (rysunek 3).

---

⁴ Grodzka D.: *E-administracja w Polsce*, w: D. Grodzka (red.): *Spółeczeństwo informacyjne*, Biuro Analiz Sejmowych Kancelarii Sejmu, Warszawa 2009, s. 57.

⁵ <http://parl.sejm.gov.pl/WydBAS.nsf/0/23A7171DCFEC11E4C125767F00491759?OpenDocument> (6.02.2011).

Rys. 3. Przykłady oprogramowań celnych współpracujących z aktualnie wdrożonymi systemami administracji celnej

Źródło: opracowanie własne.

Na uwagę zasługuje fakt, że rozwój narzędzi informatycznych, którymi posługują się służby celne, nie spowodował konieczności wprowadzania drastycznych przeobrażeń oraz innowacji w działalności przedsiębiorstw (tabela 1).

Z wymienionych w treści tabeli korzyści, wynikających z implementacji narzędzi e-cła, najistotniejsza wydaje się możliwość związana z efektywnym skróceniem czasu dokonywania zgłoszeń celnych, bezpośrednio w siedzibie podmiotu (eksportera/importera), bez konieczności podstawiania ładunku do właściwego miejscowo urzędu celnego oraz bez ograniczeń związanych z godzinami pracy danej jednostki⁶.

System elektronicznych zgłoszeń celnych jest dla przedsiębiorców nowoczesną formą postępowania, zarówno przy obrocie z krajami spoza Unii Europejskiej (zgłoszenia celne), jak i w przypadku obrotu wewnątrzspółnotowego (zgłoszenia Intrastat). Przy umiejętnym wykorzystaniu takich narzędzi, jakimi są: Internet, bezpieczny podpis elektroniczny oraz nowoczesne aplikacje, przedsiębiorcy osiągają wyższe wskaźniki efektywności oraz pełniejsze zaspokojenie potrzeb klientów.

⁶ Wspomniana możliwość dotyczy podmiotów gospodarczych posiadających pozwolenia na stosowanie procedury uproszczonej oraz miejsca uznanego. W tym przypadku zgłoszenie celne może być realizowane w siedzibie podmiotu posiadającego pozwolenie – całodobowo.

Tabela 1

Konsekwencje implementacji narzędzi e-cła dla funkcjonowania przedsiębiorstwa

Udostępnione przez administrację celną narzędzie	Dostępne dane	Konieczne do wprowadzenia innowacje umożliwiające korzystanie z danej aplikacji
Strona Ministerstwa Finansów – zakładka Służba Celna http://www.mf.gov.pl	<ul style="list-style-type: none"> – Pobieranie wniosków i formularzy – Pobieranie bieżących kursów walut – Baza aktualnych aktów prawnych z zakresu cła, akcyzy i VAT – Publikacje oraz wyjaśnienia 	<ul style="list-style-type: none"> – Internet
System Informacji Taryfowej ISZTAR http://isztar.mf.gov.pl	<ul style="list-style-type: none"> – Możliwość korzystania z kalkulatora taryfowego – Dostęp do obowiązującej taryfy celnej ze wszystkimi środkami oraz ograniczeniami dotyczącymi danego towaru – Dostęp do wydanych WIT oraz not prawnych i wyjaśnień 	<ul style="list-style-type: none"> – Internet
Obsługa zgłoszeń celnych <i>on-line</i> http://www.e-clo.pl	<ul style="list-style-type: none"> – Obsługa systemów: – Celina WebCEL, – Celina Opus, ECS, – ICS, EMCS, EORI – Możliwość wysyłania zgłoszeń celnych oraz pobierania potwierdzeń odbioru/odrzućenia w postaci komunikatów 	<ul style="list-style-type: none"> – Internet – Podpis elektroniczny – Aplikacja umożliwiająca zapisywanie plików w formacie XML

Źródło: opracowanie własne.

Podsumowanie

Rzeczywistość gospodarczą XXI wieku można nazwać rzeczywistością wirtualną. Zmiany, jakie zachodzą w oparciu o rozwój technologii ICT, dotyczą zarówno zjawisk społecznych, jak i gospodarczych. Powodują one przede wszystkim usunięcie biurokratycznych barier, które ograniczają efektywność i sprawność wszelkiej działalności. Polskie przedsiębiorstwa będące ogniwami międzynarodowych łańcuchów dostaw poprzez wdrażanie elektronicznej wymiany informacji w zakresie obsługi celnej osiągają konkurencyjną pozycję na globalnym rynku.

Literatura

1. Grodzka D.: *E-administracja w Polsce*, w: D. Grodzka (red.): *Spoleczeństwo informacyjne*, Biuro Analiz Sejmowych Kancelarii Sejmu, Warszawa 2009.
2. *Spoleczeństwo informacyjne w Polsce. Wyniki badań statystycznych 2006–2010*, Informacje i opracowania statystyczne, GUS, Warszawa 2010.
3. *Incoterms® 2010 – Reguły MIH do stosowania w krajowych i międzynarodowych warunkach handlowych*, ICC Polska, International Chamber of Commerce Związek Banków Polskich, Warszawa 2010.
4. www.timocom.pl
5. www.ec.europa.eu
6. www.huzar.pl
7. www.mf.gov.pl
8. www.isztar.mf.gov.pl
9. www.e-clo.pl

THE IMPORTANCE OF THE ELECTRONIC INFORMATION EXCHANGE IN CUSTOMS SERVICE OF INTERNATIONAL TRADE TURNOVER

Summary

Article discusses issue of the significance of electronic information exchange, in relation to Customs Service, realized in the area of international trade of goods. Implementation of information and communication technologies (ITC) among polish subjects that are taking part in the international supply chains, improves their effectiveness and enables to achieve a competitive position in the global market.

Translated by M. Michałowska